

בש"פ 4199/18 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 4199/18

לפני: כבוד השופט ד' ברק-ארז

העורר: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 23.5.2018 במ"ת 45998-08-17 שניתנה על-ידי כבוד השופט י' עדן י"ז בסיון התשע"ח (31.5.2018) תאריך הישיבה:

בשם העורר: עו"ד פאולה ברוש

בשם המשיבה: עו"ד קובי מושקוביץ

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 23.5.2018 (מ"ת 45998-08-17, השופט י' עדן). בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של העורר עד להחלטה אחרת.

כתב האישום וההליכים עד כה

2. ביום 21.8.2017 הוגש נגד העורר כתב אישום הכולל שלושה אישומים ואשר מייחס לו שלוש עבירות של שוד

עמוד 1

בנסיבות מחמירות לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) ביחד עם סעיף 29 לחוק. במועד הגשת כתב האישום היה העורר קטין בן 17 ו-8 חודשים.

3. על פי כתב האישום, ביום 10.6.2017, העורר הגיע אל ביתו של אחר (להלן: השותף) וביקש ממנו כסף. מאחר שלשותף לא היה כסף, הציע לו העורר שהשניים ישדדו יחד חנות נוחות בתחנת דלק, והשותף נענה להצעה. ביום 24.7.2017, בעקבות הצעות נוספות של העורר, השניים שדדו שתי חנויות נוחות, האחת בבוקר והשנייה בערב. בשלושת המקרים העורר והשותף פעלו בדפוס דומה, כמתואר להלן. השותף הסיע את העורר באמצעות אופניים חשמליים אל חנויות הנוחות, העורר לקח מברג שהשותף החזיק דרך קבע באופניו, הסתיר אותו במכנסיו ונכנס אל חנות הנוחות, ואילו השותף המתין לו בקרבת מקום. העורר ניגש אל המוכר בחנות בעודו מחזיק מולו את המברג (לפי האישום הראשון העורר אחז בחפץ שהמוכר סבר שהוא סכין) ודרש מהמוכר למסור לו את הכסף שבקופה. לאחר שהמוכר מסר לעורר את הכסף - במקרה הראשון כחמש מאות שקלים, במקרה השני כשלושת אלפים שקלים ובמקרה השלישי כ-850 שקלים - נמלט העורר מהמקום יחד עם השותף.

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה לעצור את העורר עד תום ההליכים.

5. ביום 30.8.2017 הוגש לבית המשפט המחוזי תסקיר של שירות המבחן לנוער בעניינו של העורר. שירות המבחן תיאר את הרקע המשפחתי המורכב של העורר, הכולל קשיים כלכליים ואלימות במשפחה. מן התסקיר עולה כי העורר עבר בין מסגרות רבות, השתמש בסמים ואף ביצע פגיעות מיניות לאורך שנים בתוך המשפחה ומחוצה לה. לפי התסקיר, ישנם גם חשדות כי העורר עבר פגיעה מינית בעצמו, אך חשדות אלו לא התבררו. בסיכומו של דבר, שירות המבחן התרשם כי העורר זקוק למסגרת טיפולית חוץ-ביתית.

6. בהמשך להמלצת שירות המבחן, ביום 25.9.2017, שוחרר העורר לחלופת מעצר בהוסטל "שיטה" לצד צו פיקוח בתנאי המגורים.

7. ביום 9.11.2017 העורר הורשע על פי הודאתו, במסגרת הסדר דיוני, בכתב אישום מתוקן בעבירה של שוד לפי סעיף 402(א) לחוק ושתי עבירות של דרישת נכס באיומים לפי סעיף 404 לחוק. בהמשך לכך, הדיון בעניינו של העורר נדחה לטיעונים לעונש.

8. בחודש ינואר 2018, במסגרת ההליכים הטיפולים ובהמלצת שירות המבחן, הוחלט להעביר את העורר לקהילת "הדרך", והוא שולב בה ביום 1.5.2018. שבועיים לאחר מכן היה מעורב העורר באירוע חריג שבו קילל מטופל אחר והשחית ציוד. על רקע זה, החליט הצוות של קהילת "הדרך" להפסיק את שהותו של העורר בה לאלתר. ביום 17.5.2018 פנה שירות המבחן לבית המשפט המחוזי בבקשה להורות על מעצרו של העורר. בהמשך לכך, המדינה הגישה לבית המשפט המחוזי בקשה לעיון חוזר במסגרתה התבקש מעצרו של העורר עד תום ההליכים.

9. ביום 23.5.2018 הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר. כמו כן הוא קבע כי אין לכפות את שילובו של העורר על הוסטל "שיטה", או על כל מסגרת אחרת המתנגדת לקבלתו של העורר, וזאת בהתחשב בעמדותיהן ובנהליהן. בית המשפט המחוזי הוסיף בהקשר זה כי שירות המבחן העלה קושי בנוגע לקליטתו של העורר במסגרות

שונות הן בשל כך שהפך בינתיים לבגיר והן על רקע מעורבותו בביצוע מעשים בעלי גוון מיני.

10. על רקע זה, ציין בית המשפט המחוזי כי בעת הזו העורר לא מציע למעשה כל חלופת מעצר. בהתחשב בכך שהעורר הודה בכתב האישום המתוקן ובקיומה של עילת מעצר, נקבע כי אין מנוס מלחזור ולהורות על מעצרו. בית המשפט המחוזי הותיר פתח למציאת חלופה למעצר. עוד הורה בית המשפט המחוזי על הקדמת מועד הדיון בטיעונים לעונש ליום 7.6.2018 וכן על הגשת תסקיר של שירות המבחן שבו יפורטו ככל הניתן אפשרויות להליך טיפולי. בית המשפט המחוזי קבע כי שירות המבחן ובאת-כוחו של העורר רשאים להגיש בכל עת בקשה ביחס למעצרו של העורר ככל שתהיה אפשרות לחלופת מעצר או לחלופה טיפולית אחרת.

הערר

11. הערר שבפני נסב על ההחלטה לשוב ולעצור את העורר. לטענת העורר, החלטה זו מעוררת קושי מהותי ואי-צדק, בשים לב לגילו הצעיר ולעובדה שהיה קטין בעת ביצוע העבירות. לטענת העורר, ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך שפגיעתה בחירותו פחותה. כך, העורר סבור כי יש להורות על השבתו לקהילת "הדרך", ולחלופין להורות לשירות המבחן לאתר עבורו מסגרת מתאימה אחרת. לשיטתו, ההחלטה על הפסקת שהייתו של העורר בקהילת "הדרך" חרגה ממתחם הסבירות והובילה לתוצאה קשה במיוחד המצדיקה את קבלת הערר. בהקשר זה טוען העורר כי החלטותיה של קהילה זו – בהתחשב בתפקיד שהיא ממלאת – צריכות להיות כפופות לביקורת שיפוטית, גם במסגרת הליכי המעצר. העורר מוסיף ומלין כנגד עמדת שירות המבחן בעניינו לפיה אין כל מסגרת אפשרית אחרת שתוכל לתת מענה לצרכיו.

12. הדיון בערר התקיים בפני ביום 31.5.2018. בטיעון בעל-פה חזרה באת-כוחו של העורר על עיקרי טענותיה, ובעיקר עמדה על כך שהשהות בקהילת "הדרך" הייתה בגדר "הזדמנות אחרונה" מבחינת העורר, שמסלול חייו היה קשה, והאפשרויות לסייע לו הן מצומצמות. לשיטתו, לא היה מקום להרחיקו מקהילת "הדרך", זאת בפרט מאחר והאירוע החריג התרחש בתקופה הראשונה שלו בה, שאמורה להיות מוגדרת כתקופת הסתגלות. באת-כוחו של העורר הדגישה כי הוא ממשיך להביע מוטיבציה להשתלב בהליך טיפולי וכי הותרתו במעצר תביא לגדיעת הסיכוי לשיקומו.

13. מנגד, המדינה סמכה ידיה על החלטתו של בית המשפט המחוזי. לשיטת המדינה, לא ניתן לכפות על מסגרת כדוגמת קהילת "הדרך" קבלת מטופלים, באופן שיכול אף לפגוע בתפקודה. בא-כוח המדינה ציין כי אכן יש להצטרע על כך שאין בנמצא חלופה שמתאימה לעורר, אך אין בעובדה זו כדי לשנות את העובדה שהחלטתו של בית המשפט המחוזי הייתה הנכונה בנסיבות העניין. עוד הצביעה המדינה על כך שבית המשפט המחוזי הורה להגיש לו, גם לצורך הטיעונים לעונש, תסקיר שיבחן את שאלת קיומן של מסגרות טיפוליות.

דיון והכרעה

14. לאחר ששקלתי את הדברים בכובד ראש, אני סבורה כי אין מוצא מן המסקנה כי דין הערר להידחות. אכן, העורר הוא אדם צעיר, שמסלול חייו היה קשה, הן כפוגע והן כנפגע מביצוען של עבירות. אולם, דומה שעובדות אלה היו כל העת נגד עיניו של בית המשפט המחוזי, ואף מוסיפות לעמוד נגד עיניו. הדברים אמורים גם בשים לב לכך שהדיון

בטיעונים לעונש הוקדם לשבוע הבא, כך שהליכי המעצר צפויים להסתיים בתוך תקופה לא ארוכה.

15. ניתן להבין את נקודת מבטה של באת-כוחו של העורר המתמקדת בנזק שנגרם לעורר בשל הרחקתו מן המסגרת הטיפולית שבה היה מצוי. אולם, את ההצדקה להחלטה מסוג זה יש להעריך במבט כולל, המביא בחשבון גם את האינטרסים של שאר השוהים בקהילה ונזקים לסיוע. מן המסמכים שהוגשו לעיוני עולה כי שירות המבחן עמד בקשר חוזר ונשנה עם קהילת "הדרך" בעניינו של העורר. הדברים עולים גם מהחלטתו של בית המשפט המחוזי, שבה הודגש כי קצינת המבחן עשתה ניסיון נוסף – עוד במהלך הדיון – לשילובו של העורר בהוסטל "שיטה", ולו באופן זמני, אך ניסיון זה לא צלח. אין ספק אפוא כי שירות המבחן עשה מאמץ רב על מנת לסייע לעורר. אולם, סיוע זה יכול להיעשות רק בדרכים מקובלות. כפייתו של מטופל על מסגרת טיפולית מסוג זה אינה אחת מהן.

16. באת-כוחו של העורר ביקשה כי ההליך ישמש מסגרת לביקורת שיפוטית על החלטתה של קהילת "הדרך". לכך לא ניתן להיענות. עם זאת, חזקה על שירות המבחן שיוסיף להביא לידיעת הגורמים הטיפוליים שמשמשים כחלופות מעצר כי החלטות על הרחקה של מטופלים עלולות להיות הוות גורל מבחינתם. כמובן, אין באמור כדי לנקוט עמדה באשר לשיקול הדעת של הגורמים המטפלים במקרה זה, או לגרוע מכך שהחלטות מסוג זה משליכות מטבע הדברים אף על טובתם של המטופלים האחרים, ולכן אינן יכולות להעדיף תמיד את טובתו של מי ששאלת הרחקתו עומדת לדיון. למעשה, זהו ההבדל בין הפרספקטיבה של באת-כוח העורר, שטיעוניה התמקדו בו ובטובתו, לבין הפרספקטיבה של המסגרת הטיפולית.

17. אשר על כן: דין הערר להידחות. כפי שהורה בית המשפט המחוזי, שירות המבחן יציג בתסקיר עדכני מטעמו את המסגרות שעשויות להתאים לעורר, על מנת שבית המשפט המחוזי יוכל לשקול את הדבר כחכמתו.

ניתנה היום, כ' בסיון התשע"ח (3.6.2018).

ש ו פ ט ת